

Catalunya

50

racons
emblemàtics

Jordi Bastart

Cossetania Edicions

• Col·lecció *Khroma* - 16 •

Catalunya

50 racons emblemàtics

JORDI BASTART

Cossetània
EDICIONS

Primera edició: octubre del 2016

© del text i de les fotografies: Jordi Bastart

© de l'edició:
9 Grup Editorial
Cossetània Edicions
C/ de la Violeta, 6 • 43800 Valls
Tel. 977 60 25 91
Fax 977 61 43 57
cossetania@cossetania.com
www.cossetania.com

Disseny i composició: Imatge-9, SL

Impressió: Anfigraf

ISBN: 978-84-9034-491-0

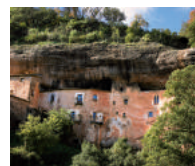
DL T 1129-2016

Índex

1. Santuari de la Mare de Déu de Montserrat, Montferri 18

6. Puig de la Balma, Mura 28

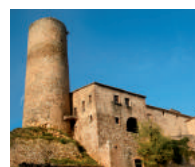
11. Sa Riera, Begur 38

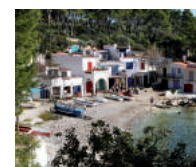
2. Cap de Creus.....20

7. Torres de Fals, Fonollosa 30

12. S'Alguer, Palamós 40

3. Sant Pere de Rodes, el Port de la Selva.....22

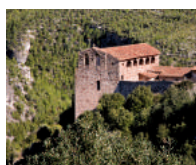
8. Far del Fangar, delta de l'Ebre.....32

13. El Semàfor, delta del Llobregat 42

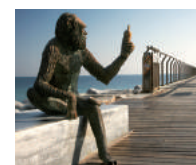
4. Castell de Mediona, Sant Joan de Mediona 24

9. Castell Gala Dalí, Púbol 34

14. Pont del Petroli, Badalona 44

5. Sant Climent de Taüll.....26

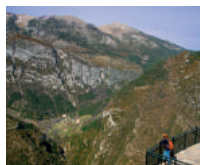
10. Castell d'Empordà, la Bisbal d'Empordà 36

15. Pont de Pedret, Cercs 46

16. Mirador de
Gresolet, Saldes.....48

22. Volcà Croscat,
Santa Pau.....60

28. Santa Maria de
Lluçà, Santa Eulàlia
de Puig-oriol.....72

17. Sant Jaume
de Frontanyà.....50

23. Vil·la Flora,
Canet de Mar 62

29. Santuari de
Cabrera,
Cantonigròs.....74

18. Bor, Bellver
de Cerdanya 52

24. Castell de
Burriac,
Cabrera de Mar.....64

30. Sant Pere
de Casserres, les
Masies de Roda.....76

19. Palau Novella,
Olivella.....54

25. Salines de la
Trinitat, el Poblenou
del Delta.....66

31. Biscarri,
Conca Dellà 78

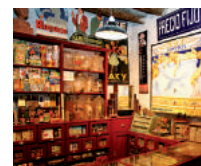
20. Monument a
Pasifae, Vilanova
i la Geltrú 56

26. Baronia de
Sant Oïme,
Camarasa 68

32. Comerç antic,
Salàs de Pallars 80

21. Art entre vinyes,
la Pobra de
Cérvoles 58

27. Port d'Àger 70

33. Burg i
vall Ferrera.....82

34. Can Ginebreda,
Banyoles 84

40. Torre Vallferosa,
Torà 96

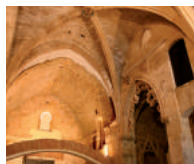
46. Poble Vell,
Corbera d'Ebre 108

35. Estany d'Ivars i
Vila-sana 86

41. Monestir
d'Àvinganya,
Seròs 98

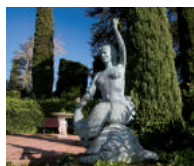
47. Montgarri,
Naut Aran 110

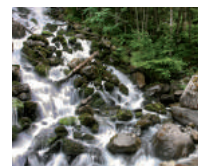
36. Siurana,
Cornudella de
Montsant 88

42. Jardins de Santa
Clotilde,
Lloret de Mar 100

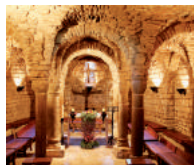
48. Uelhs deth Joèu,
Mijaran 112

37. Vinyes,
Capçanes 90

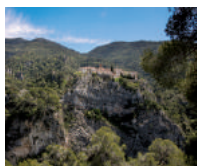
43. Sant Esteve
d'Olius 102

49. Monestir de Sant
Llorenç del Munt,
Matadepera 114

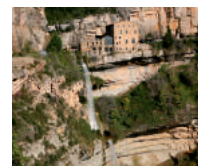
38. Balneari de
Cardó, serra
de Cardó 92

44. Sant Serni
del Grau,
Guixers 104

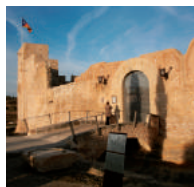
50. Sant Miquel
del Fai, Bigues
i Riells 116

39. Miravet i
l'Ebre 94

45. Castell del
Catllar 106

Catalunya, experiències per als quatre sentits

Catalunya ofereix una geografia diversa que va des de la serralada pirinenca, amb cims que arriben als tres mil metres, fins a una costa on es combinen extenses platges de sorra daurada amb petites cales amagades entre penya-segats.

Així és aquest país mediterrani, on la gastronomia s'ha convertit en una forma de vida saludable, on la tercera part del territori gaudeix d'algun tipus de protecció i on hi ha deu destinacions, siguin conjunts monumentals o festes, incloses dins de la llista del Patrimoni Mundial de la Humanitat.

Catalunya és per viure-la, per gaudir-la i per exprémer totes les seves facetes. Si som amants de la natura, catorze parcs naturals i una dotzena d'espais protegits que agradaran als senderistes i als practicants de la bicicleta de muntanya. Si ho som de la platja, ens esperen 580 km de costa, amb unes 350 platges i cales amb

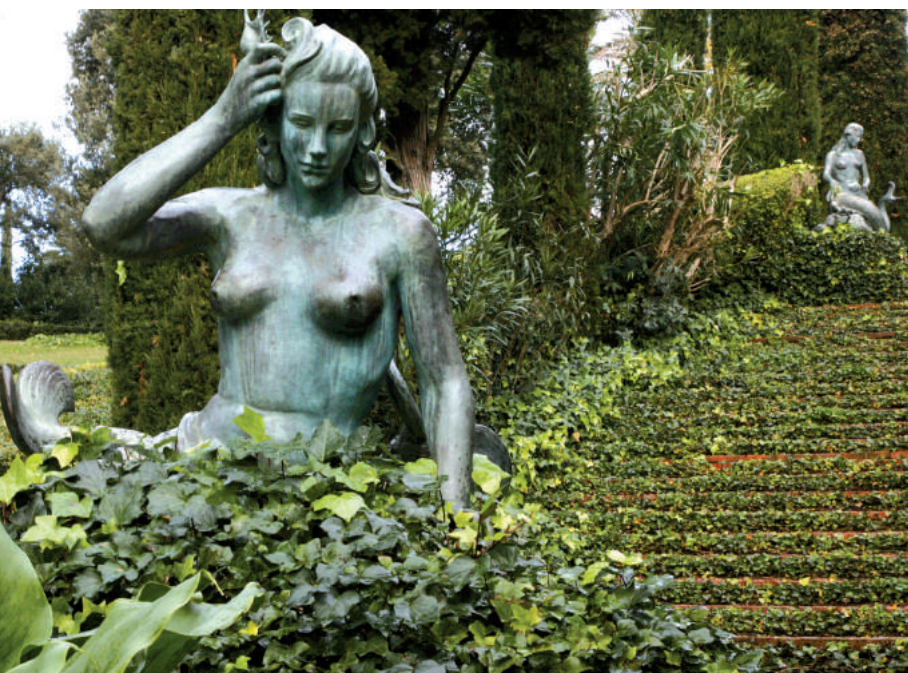
instal·lacions de primera qualitat, en moltes de les quals oneja la bandera blava. També hi trobarem un patrimoni ben conservat que, des dels poblats dels ibers fins al modernisme de l'època de la Renaixença, passa pel llegat romà, els castells feudals, els temples romànics i les catedrals gòtiques. I si ens agraden les delícies del paladar, una cuina tradicional rica i variada ens espera, d'aquelles que conviden a llepar-se els dits; però si volem que ens sorprenguin, 58 restaurants han estat mereixedors de 68 estrelles Michelin: el panorama més estrellat de tot l'Estat espanyol.

I tot perfectament comunicat, amb vies ràpides i autopistes que ens condueixen a través dels quatre punts cardinals. I si ens hem cansat de conduir, podem gaudir de nombroses propostes de turisme actiu, com ara descobrir el paisatge des de dalt d'un globus aerostàtic, baixar per un riu fent ràfting, navegar per la costa en un patí de vela, remar en un caiac i submergir-nos al mar per admirar un fons ric en espècies marines o visitar antics vaixells enfonsats. Catalunya és, doncs, un país d'experiències, amb una munió de racons que ens ajudaran a descobrir un territori diferent i únic.

Les marques turístiques

En aquest llibre hem seleccionat cinquanta racons que mereixen ser visitats per diferents motius. Per què cinquanta? Doncs perquè aquest és el criteri de la col·lecció. Segur que n'hi podrien haver més d'un centenar, o potser podrien ser altres indrets, però nosaltres hem escollit aquests buscant l'equilibri dins del territori i la varietat entre platja i muntanya, i entre patrimoni monumental i natural.

Dins d'aquest context, resulta difícil escollir quins indrets es poden considerar com a racons més emblemàtics en un país tan variat com el nostre. Catalunya està dividida en nou marques turís-

Jardins de Santa Clotilde, a Lloret de Mar (Costa Brava).

tiques: Barcelona, Costa Barcelona, Costa Brava, Costa Daurada, Paisatges Barcelona, Pirineus, Terres de l'Ebre, Terres de Lleida i Val d'Aran. Entre aquestes marques es distribueixen les quarantadues comarques que configuren el país i fan palesa la diversitat d'un territori que té una mica de tot.

Barcelona és la ciutat del modernisme. També la dels barris històrics, els museus imprescindibles, les Rambles, les placetes entrañables, els mercats remodelats i la nova oferta gastronòmica.

La Costa Brava és una destinació mediterrània consolidada ja fa molt de temps. S'identifica per l'alternança d'extenses platges i petites cales amagades entre roques i envoltades de vegetació. És també el país de genis com Dalí i de poblets ben conservats com els de l'Empordà medieval.

Costa Barcelona agrupa sis comarques al voltant de la capital catalana. Un centenar de quilòmetres de litoral, ciutats amb un notable patrimoni monumental i una dotzena d'espais naturals protegits que posen en valor la qualitat del territori.

Costa Daurada s'identifica per una oferta turística de qualitat en el litoral, amb un rerepaís on el Priorat marca la diferència. Tarragona i Poblet són dues de les destinacions reconegudes per la Unesco com a Patrimoni de la Humanitat.

Paisatges Barcelona, amb les comarques de l'Anoia, el Bages, el Moianès i Osona, concentra a molt poca distància de la Ciutat Comtal una oferta variada en l'aspecte monumental i el natural.

La marca Pirineus engloba l'oferta dels Pirineus de Girona, de Barcelona i de Lleida. En tots hi trobarem una àmplia varietat d'atractius, tant pel que fa al paisatge —amb un parc nacional— com al patrimoni monumental —amb les esglésies de la Vall de Boí, reconegudes com a Patrimoni de la Humanitat— i a la varietat d'esports d'aventura que s'hi poden practicar.

Terres de l'Ebre inclou quatre comarques que s'articulen al voltant del riu Ebre. Les de l'interior són territoris d'abruptes serralades, ric en conreus de secà, i les del delta de l'Ebre, un paisatge protegit de camps d'arròs i horitzons infinits.

Terres de Lleida agrupa les comarques de la plana, un territori singular on creix el cereal, les oliveres, la vinya i la fruita dolça. La imatge de la Seu Vella de Lleida és visible des de tota la ciutat i les serralades prepirinenques amaguen racons desconeguts.

Sant Pere de Rodes (Costa Brava).

Val d'Aran, el territori d'alta muntanya que mira cap a la vessant atlàntica, disposa d'una riquesa natural i monumental que la converteix en una destinació única de la serralada pirinenca.

Quelcom més que 50 racons: Costa Brava

A la Costa Brava hi trobarem nombroses propostes d'una gran qualitat paisatgística. Hem de pensar que aquesta marca turística no solament inclou les comarques de l'Alt i el Baix Empordà, que juntament amb la de la Selva configuren el litoral de la Costa Brava, sinó també el rerepaís que s'amaga a l'interior i que inclou el Gironès i el Pla de l'Estany. Estem parlant, doncs, d'un territori molt extens amb espais naturals, com el Montseny i el llac de Banyoles,

S'Alguer (Costa Brava).

i ciutats, com Girona, que ens proposa una passejada per un dels barris jueus més ben conservats de tota la Península Ibèrica.

De la marca Costa Brava proposem nou indrets que, en aquest cas, podríem multiplicar per tres sense cap problema. A l'Alt Empordà, el Cap de Creus és un espai natural singular amb moltes diferències morfològiques respecte a altres parcs naturals que podem visitar. Sense anar massa lluny hi trobem Cadaqués, amb tota l'aurèola que l'envolta i que la converteix en una de les poblacions més atractives de la Costa Brava, i al seu costat Portlligat, on la casa taller de Dalí ens ofereix tota una experiència vivencial. Dominant tot aquest panorama rocallós, on s'amaguen pobles de blanques façanes, s'enlaira el monestir de Sant Pere de Rodes, una de les joies del romànic català, en aquest cas envoltada de llegendes i amb una vista excepcional sobre el Port de la Selva. El Baix Empordà, l'*Empordanet* de Josep Pla, és un paisatge de camps de conreu ben alineats entre petits turons, on el protagonisme se l'emporta Castell d'Empordà, amb

la seva gran fortalesa transformada actualment en un agradable hotel. No massa lluny, a Púbol, el Castell Gala Dalí amaga totes les excèntricitats d'aquella genial parella. I si disposem d'un xic més de temps podem visitar Ullastret, Peratallada i Pals, exemples de localitats molt ben arranjades. A la costa, Begur, amb un centre històric força interessant, amaga algunes de les cales amb més encís de la Costa Brava; entre sa Riera, Aiguafreda, sa Tuna i Aiguablava, ens quedem amb la primera, sense desmerèixer les altres. Un altre indret que sempre ens ha seduït és la caleta de s'Alguer, un antic nucli de barraques de pescadors que ha arribat quasi intacte fins als nostres dies. I com que s'Alguer queda a prop de Palamós, resulta molt recomanable anar a veure com hi arriba la flota d'arrossegament cada tarda i com els pescadors descarreguen les captures realitzades hores abans.

Els Jardins de Santa Clotilde, al costat de Lloret, són un altre dels indrets escollits. Ben ordenats i penjats del penya-segat, són un bon lloc per passejar-hi. A l'interior, a prop de Banyoles, val la

pena conèixer les excentricitats escultòriques de Xicu Cabanyes, escampades pel mig del bosc de Can Ginebreda, i de passada anar a fer un tomb per l'estany de Banyoles.

Costa Barcelona, al voltant de la Ciutat Comtal

Costa Barcelona engloba les comarques del Maresme, els dos Vallès —l'Oriental i l'Occidental—, el Baix Llobregat, el Garraf i l'Alt Penedès. D'aquesta marca turística hem seleccionat nou indrets, que es reparteixen entre racons concrets de determinats espais naturals, platges o monuments significatius, buscant sempre l'originalitat o la magnificència del lloc. Un clar exemple és el Pont del Petroli, de Badalona (el Barcelonès), indret presidit per la imatge de l'Anís del Mono, que ha passat de ser una instal·lació industrial a ser un espai recuperat per a la ciutat com a passeig que s'endinsa al mar. El Semàfor, al Delta del Llobregat, també tenia una funció industrial, en aquest cas lligada al trànsit marítim; avui forma part d'un espai recuperat per al lleure. Curiós resulta el Palau Novella, al bell mig del Parc del Garraf, convertit en monestir budista; com també és molt original el monument dedicat a la llegenda de Pasifae que presideix la platja d'Adarró, a Vilanova i la Geltrú. Dos castells i dos monestirs completen aquesta selecció. El primer exemple de fortalesa que controlava el territori és la de Burriac, al Maresme, dins del Parc de la Serralada Litoral, on cal anar a peu en una entretinguda i curta passejada. Encinglerat sobre la riera de Mediona, el castell de Mediona, amb mil anys d'història, protegia antigues vies de comunicació que anaven de la Mediterrània a la Catalunya interior.

Encara que enlairat —però en aquest cas amb la intenció de ser més a prop de Déu que per vigilar els homes— tenim el monestir de Sant Llorenç del Munt, al mig del Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac. Per arribar-hi cal enfilem-se pel Camí dels Monjos, un itinerari que encara avui en dia s'utilitza per pujar els queviures, a l'om d'ases, fins al restaurant que hi ha a dalt. A la vall del Tenes, Sant Miquel del Fai, una edificació històrica en un entorn natural on l'aigua és la protagonista. I Vil·la Flora, a Canet de Mar, un exemple dels edificis modernistes d'aquesta població del Maresme, on destaca l'obra de Lluís Domènech i Montaner.

Monestir de Sant Llorenç del Munt (Costa Barcelona).

Costa Daurada i Terres de l'Ebre, el turisme com a referència

Les marques turístiques del sud de Catalunya tenen una gran projecció turística. Costa Daurada engloba les comarques de l'Alt i el Baix Camp, el Baix Penedès, la Conca de Barberà, el Priorat i el Tarragonès. És, doncs, una marca amb un gran potencial turístic, ja que a l'àmplia zona de litoral, amb localitats com Cambrils i Salou, que tenen una llarga trajectòria en el sector del turisme, s'hi uneix Tarragona i el seu llegat romà, qualificat per la Unesco Patrimoni de la Humanitat, i també el monestir de Poblet, amb la mateixa distinció, i la coneguda com a Ruta del Cister, que inclou a més els monestirs de Santes Creus i de Vallbona de les Monges. Per aca-

Cartoixa d'Escaladei, al Montsant (Costa Daurada).

bar-ho d'arrodonir, en aquest territori hi ha quatre DO de vins: la qualificada Priorat, la Montsant, la Conca de Barberà i la Tarragona.

Quatre són els indrets d'aquesta marca que hem inclòs en el llibre. Siurana, un poblet que mira cap al Priorat, enlairat en un penya-segat. El Catllar, a prop d'Altafulla i Torredembarra, amb un castell poc conegut i molt ben conservat, que va defensar la frontera amb els sarraïns. El santuari de Montserrat, a Montferri, una obra d'inspiració gaudiniana. I el paisatge de vinyes del Priorat, en aquest cas properes a la localitat de Capçanes.

Terres de l'Ebre inclou quatre comarques: el Baix Ebre i el Montsià, que són els dos territoris litorals que engloben el delta de l'Ebre, i la Terra Alta i la Ribera d'Ebre, situades a l'interior. Geogràficament tot aquest territori s'articula al voltant de l'Ebre, riu centre de polèmica pel que fa al seu cabal i que des d'antic ha representat una font de vida per als pobles que s'han establert al seu entorn.

Cinc són els racons d'aquest territori que hem inclòs al llibre. El far de la Punta del Fangar, un paisatge que resumeix una de les principals característiques del Delta. El castell de Miravet, mirador

privilegiat del pas de l'Ebre i talaia històrica. El balneari de Cardó, un edifici mig amagat a les boscúries de la serra de Cardó que ha sigut molt important en diferents èpoques. El Poble Vell de Corbera d'Ebre, un dels indrets més bombardejat durant la Batalla de l'Ebre i que, en una recreació poètica, s'ha conservat derruït com a exemple per a generacions futures. I les salines de la Trinitat, al Poblenou del Delta, que encara estan en actiu des de l'època dels àrabs.

Paisatges Barcelona, a quatre passes de la capital de Catalunya

Al voltant d'aquesta marca turística s'agrupen les quatre comarques de l'interior més properes a Barcelona —l'Anoia, el Bages, el Moianès i Osona—, uns territoris amb gran rellevància, tant pel que fa a l'oferta monumental com a la natural i gastronòmica. No solament ciutats com Igualada, Manresa i Vic aglutinen monuments importants del romànic, el gòtic o el barroc, sinó que poblacions com Capellades, Cardona i Manlleu representen un referent en la transformació d'indústries —paper, sal, tèxtil— en actius turístics.

Cinc són els racons emblemàtics que hem seleccionat d'aquesta marca, dos a la comarca del Bages i tres a la d'Osona. A la primera, les Torres de Fals, situades al municipi de Fonollosa, són les restes d'un castell medieval que vigilava el camí ral de Barcelona a Cardona; i el Puig de la Balma, protagonista del film *Pa negre*, és un antic mas aixoplugat sota una roca. A Osona ens hem decidit per tres edificis religiosos. El santuari de Cabrera, enlairat 1.294 metres, a la serralada de Collsacabra; el monestir de Sant Pere de Casserres, vigilant sobre un meandre del Ter, a punt de desguassar a Sau, i el monestir de Santa Maria de Lluçà, amb un interessant claustre romànic.

Terres de Lleida, l'atractiu de la plana

Al voltant d'aquest nom s'hi apleguen les comarques de les Garrigues, el Pla d'Urgell, la Segarra, el Segrià, l'Urgell i la Noguera, aquesta darrera amb les serralades prepirinenques que ja dibuixen un paisatge de muntanya. Sis són els llocs escollits d'aquesta marca turística. A la Segarra, la Torre Vallferosa és una espectacular i curiosa resta del castell del segle x que s'aixecava en aquest indret

del municipi de Torà. Al Pla d'Urgell, l'estany d'Ivars i Vila-sana, després de la seva recuperació, ha esdevingut el més gran de Catalunya. A les Garrigues, terra d'oli i vi, tenim el modern celler Blanch i Jover, que ha vist com creixien entre les seves vinyes obres de gran format de reconeguts artistes. El monestir d'Avinganya, a prop de Seròs, al Segrià, intenta recuperar a poc a poc la seva antiga esplendor i ens explica la seva història amb un muntatge d'imatges oleogràfiques. Els altres dos indrets es troben a la comarca de la Noguera. Des del port d'Àger es domina la vista sobre les terres que foren del vescomte Arnau Mir de Tost, amb la serra del Montsec d'Ares com a teló de fons, mentre que la torre de la Baronia de Sant Oïse s'alça sobre la cua de l'embassament de Camarasa.

Pirineus i Val d'Aran, turisme entre altes muntanyes

La gran cadena dels Pirineus s'estén per tot el nord de Catalunya, des del cap de Creus, a tocar la Mediterrània, fins a la Vall d'Aran, en el límit amb l'Aragó. Deu comarques s'integren dins d'aquestes dues marques, algunes d'alta muntanya i altres que combinen els conreus amb serralades de mitjana altura, i entre totes conformen un paisatge singular d'ermites i santuaris enlairats, de volcans extingits, de pobles amagats i de rius espectaculars.

Tretze són els indrets que hem seleccionat d'aquestes marques turístiques. A la comarca de la Garrotxa, el volcà Croscat representa una lliçó no només per als amants de la vulcanologia, sinó també per als que gaudeixen amb els paisatges ben arrangats. Al Berguedà, dos monuments: el magnífic temple romànic de Sant Jaume de Frontanyà i el pont medieval de Pedret, associat a l'església preromànica del mateix nom; i el mirador de Gresolet o del Pedraforca, que ens proporcionarà unes vistes sorprenents i colpidores. La Cerdanya és una vall amb nombrosos poblets escampats, on el romànic és molt present. D'entre tots hem seleccionat el nucli de Bor, a tocar de Bellver de Cerdanya. A prop de Guixers, l'ermita de Sant Serni del Grau, i la cripta de Sant Esteve d'Olius, ambdós al Solsonès, són dos indrets que cal tenir en compte quan visitem aquesta comarca. Al Pallars Jussà val la pena enfilar-se fins al poble de Biscarri, a prop d'Isona, per admirar l'església romànica i la vista que des d'allà s'albira. En aquesta mateixa

Miravet (Terres de l'Ebre).

Santa Maria de Lluçà (Paisatges Barcelona).

comarca, Salàs de Pallars ha recuperat el comerç antic en rehabilitar tot un seguit de botigues del temps dels nostres avis: tot un encert! Al veí Pallars Jussà, de les nombroses valls hem escollit el poblet de Burg, molt a prop de la Vall Ferrera. No hi podia faltar una referència a la Vall de Boí, a l'Alta Ribagorça, sobretot ara que Sant Climent de Taüll ha estrenat un mapatge que reproduïx les pintures romàniques del seu interior.

Finalment, del territori del romànic i de la natura exuberant que és la Vall d'Aran, n'hem escollit un que té a veure amb la natura i un altre, amb els llogarrets espectaculars. Uelhs deth Joèu, a 1.380 metres, on l'aigua brolla entre les pedres d'una forma sorprenent, i Montgarri, a prop del naixement de la Garona i la Noguera Pallaresa, un despoblat on només s'ha rehabilitat el recinte on hi ha el santuari i el refugi: un lloc realment encisador.

Localització dels 50 racons emblemàtics

(Els itineraris estan ordenats alfabèticament per comarques.)

1. M. D. Montserrat, Montferri
2. Cap de Creus
3. Sant Pere de Rodes
4. Castell de Mediona
5. Sant Climent de Taüll
6. Puig de la Balma, Mura
7. Torres de Fals, Fonollosa
8. Far del Fangar
9. Castell Gala Dalí, Púbol
10. Castell d'Empordà
11. Sa Riera, Begur
12. S'Alguer, Palamós
13. El Semàfor (delta Llobregat)
14. Pont del Petrolí, Badalona
15. Pont de Pedret, Cercs
16. Mirador de Gresollet
17. Sant Jaume de Frontanyà
18. Bor, Cerdanya
19. Palau Novella
20. Monument a Pasifae

21. La Pobla de Cérvoles
22. Volcà Croscat
23. Vil·la Flora, Canet de Mar
24. Castell de Burriac
25. Salines de la Trinitat
26. Baronia de Sant Oïsmè
27. Port d'Àger
28. Santa Maria de Lluçà

29. Santuari de Cabrera
30. Sant Pere de Casserres
31. Biscarri
32. Salàs de Pallars
33. Burg i vall Ferrera
34. Can Ginebreda, Banyoles
35. Estany d'Ivars i Vila-sana
36. Siurana
37. Capçanes
38. Balneari de Cardó

39. Miravet i l'Ebre
40. Torre Vallferosa
41. Monestir d'Aviganya
42. Jardins de Santa Clotilde, Lloret
43. Sant Esteve d'Olius
44. Sant Serni del Grau
45. Castell del Catllar
46. Poble Vell, Corbera d'Ebre
47. Montgarri
48. Uells deth Joèu
49. Monestir de Sant Llorenç del Munt
50. Sant Miquel del Fai